

Voor vrede en vrijheid

De verloren bemanning van EF 357

© Projectgroep EF 357, april 2017

<i>Inleiding</i>	2
<i>Doelstelling</i>	3
<i>Planning</i>	4
<i>Presentatie</i>	4
<i>Publiciteit</i>	5
<i>Bronnen</i>	5

Inleiding

In de nacht van 12 op 13 mei 1943 voert de Engelse bommenwerper Short Stirling EF 357 (No. 149 East India Squadron) een aanval uit op Duisburg. Op de terugweg wordt het toestel aangeschoten door een Duitse nachtjager. Boven Crooswijk wordt het andermaal geraakt, nu door luchtafweergeschut in de zwaar verdedigde regio. Het toestel stort neer in de wijk en alle zeven bemanningsleden sneuvelen. Ze worden begraven op de Algemene Begraafplaats Crooswijk.

In 2015 herdenken bewoners de bemanning bij hun graven en na afloop geven Klaus Oordt en Dik Vuik een lezing over het onderwerp in de kapel van de begraafplaats. Het plan groeit om deze gebeurtenis niet bij een eenmalige herdenking te laten blijven, maar een vaste plek te geven in de herinneringen van de wijk en de beleving van vrede en democratie. Er worden eerste contacten gelegd om een projectgroep te vormen. In mei 2016 wordt andermaal een lezing gegeven, nu met meer fotomateriaal over de bemanningsleden. Er wordt een kleine brochure verspreid met daarin een oproep om een gedenkteken voor de bemanning te realiseren, hun verhaal te verwerken in een publicatie en de wijk ook in de toekomst stil te laten staan bij de waarde van vrede en vrijheid en de offers die dit kan kosten.

In januari 2017 is de projectgroep gevormd met de volgende deelnemers:

- Klaus Oordt (bewoner Kralingen-Crooswijk)
- Ton Geenen (bewoner Kralingen-Crooswijk)
- Dik Vuik (bewoner Kralingen-Crooswijk, historicus en schrijver)
- Ton Huizer (schrijver, heeft eerder gepubliceerd over een bommenwerper die is neergestort bij het Kruisplein)
- Kees Plaisier (bewoner Kralingen-Crooswijk, oud-directeur OorlogsVerzetsMuseum Rotterdam)
- Pieter Schlebaum (docent geschiedenis, eerder initiatiefnemer van een soortgelijk project in Vlaardingen)
- Kees Stoutjesdijk (auteur, expert Tweede Wereldoorlog)

De groep wordt ondersteund door John Blaak, die namens het Centrum voor Beeldende Kunst (CBK) adviseert over de vormgeving van het gedenkteken.

Doelstelling

Het neerstorten van Short Stirling EF 357 maakte in 1943 een diepe indruk op de wijkbewoners en bleef lange tijd bewaard in het collectieve geheugen. De oudere generatie Crooswijkers is echter klein geworden en de wijk, die door stadsvernieuwing en herstructurering zeer veel nieuwe bewoners kent, heeft weinig binding meer met haar oorlogsverleden en de betekenis daarvan. Met dit project, met als uitgangspunt de crash en het verhaal van de bemanning, wordt de waarde van niet alleen het herdenken maar ook het stilstaan bij de betekenis van vrede, vrijheid en democratische waarden nieuw leven ingeblazen. Dit komt bovendien ten goede aan de sociale cohesie in de wijk. Oude en nieuwe bewoners kunnen samen herdenken. Scholieren leren over wat oorlog in hun eigen wijk voor gevolgen had. En door jaarlijks stil te staan bij de crash en de omgekomen bemanningsleden wordt voor iedereen duidelijk wat de verbinding is tussen dit gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog en de vrijheden die we in onze maatschappij kennen.

De werkgroep wil het verhaal van de Short Stirling EF 357 en haar bemanning tot leven wekken en een blijvende plek geven voor de huidige en toekomstige wijkbewoners. Hiervoor zijn de volgende plannen ontwikkeld:

1-Een gedenkteken. Op de locatie van de crash van het toestel, de het snijpunt van de Nieuwe Crooswijkseweg, Nieuwe Boezemstraat en Boezembocht, wordt een klein gedenkteken gerealiseerd. Dit gedenkteken wordt geplaatst in de openbare ruimte, in een klein plantsoen. Het gedenkteken bevat een plaquette met een korte toelichting op het incident en de namen van de bemanningsleden. Het toestel en het squadron van EF 357 worden in beeld gebracht.

2-Een publicatie in boekvorm, waarin het verhaal van het squadron, het toestel en haar bemanningsleden in geïllustreerde vorm wordt weergegeven. Voor de totstandkoming wordt een redactie gevormd uit de leden van de werkgroep.

Educatie

Als derde doel wordt een lesbrieft ontwikkeld voor scholieren van basisscholen. De A.S. Talmaschool heeft reeds aangegeven te willen participeren in het project. De scholieren krijgen een gastles over het onderwerp en worden gevraagd of zij het gedenkteken willen adopteren, dat wil zeggen er op letten dat het schoon en goed onderhouden blijft. Op verschillende momenten in het jaar (Dodenherdenking 4 mei, Bevrijdingsdag 5 mei, de dag van de crash van EF 357 op 13-14 mei, Remembrance Day op 11 november) kunnen zij betrokken worden bij activiteiten in de wijk met betrekking tot het stilstaan bij oorlog, vrede en democratie. Als onderdeel van deze lesbrieft wordt een stripverhaal ontwikkeld dat de gebeurtenissen op beeldende wijze weergeeft.

Met al deze activiteiten wordt vorm en inhoud gegeven aan de genoemde doelstellingen. Het project krijgt een wijk overstijgende betekenis door het documenteren van een verhaal uit de luchtoorlog, die in de Tweede Wereldoorlog zo ruimschoots boven Rotterdam werd gevoerd dat van een stedelijk interessegebied kan worden gesproken. Het project zal ook stedelijk bekend worden gemaakt.

Planning

Het project wordt in twee fasen uitgevoerd. In de voorbereidingsfase, vanaf januari 2017, worden plannen ontwikkeld, contacten gelegd met andere betrokken personen of organisaties, en wordt de financiering van het project in gang gezet. Er worden offertes aangevraagd om tot een realistische begroting te komen. Fondsen en subsidiegevers worden benaderd.

Er wordt onder meer contact gelegd met de gemeente Rotterdam, het Centrum voor Beeldende Kunst en een of meerdere scholen in de wijk. Ook bewoners (groepen) worden reeds geïnformeerd over het project.

In de tweede fase, zomer 2017, wordt de uitvoering van het project in gang gezet. De verschillende deelprojecten worden uitgewerkt, ontwerp en de productie van het gedenkteken en de publicaties starten en de media worden reeds geïnformeerd over de uitvoering en uiteindelijke presentatie van het project.

Presentatie

Met scholieren en andere wijkbewoners wordt toegeleefd naar het moment waarop het gedenkteken en de publicatie(s) worden gepresenteerd. Scholieren krijgen gastlessen, wijkbewoners worden actief betrokken bij de betekenis van EF 357 in relatie tot onze huidige democratische samenleving.

De onthulling van het gedenkteken en de presentatie van het boek vinden op dezelfde dag plaats. Het gedenkteken wordt onthuld op de locatie van de crash, het parkje op de hoek van de Nieuwe Crooswijkseweg en de Nieuwe Boezemlaan.

De onthulling vindt plaats in het gezelschap van wijkbewoners en genodigden. Er wordt muziek bij de onthulling georganiseerd, zo mogelijk met medewerking van de Marinierskapel van het Korps Mariniers. Ook de ambassade van het Verenigd Koninkrijk wordt uitgenodigd om aanwezig te zijn.

Na de onthulling is iedereen welkom bij Café Croos. Daar wordt het boek gepresenteerd en worden de eerste exemplaren uitgereikt.

Voor de onthulling en presentatie zijn twee mogelijke momenten bedacht:

- 1- Remembrance Day, de Britse dodenherdenking op 11 november 2017
- 2- Indien optie 1 niet haalbaar is: mei 2018, in de week waarin de Short Stirling in Crooswijk crashte.

De realisatie van het gedenkteken en de publicaties is nadrukkelijk niet als een eenmalige activiteit bedoeld, maar moet een plaats krijgen in de jaarlijkse herdenkingen en het beleven van vrede en democratie.

Publiciteit

In maart 2017 is een facebookpagina opgezet, waarop regelmatig nieuws over het project bekend wordt gemaakt. Zie hiervoor:

<https://www.facebook.com/Short-Stirling-Monument-Crooswijk-1358664427544441/?ref=ts&fref=ts>

De onthulling van het gedenkteken en de presentatie van het boek worden breed bekend gemaakt in Rotterdam en bij betrokkenen elders. Datzelfde gebeurt met de overige activiteiten, zoals de gastlessen.

Binnen Kralingen-Crooswijk verzorgt Ton Geenen de publiciteit en verslaglegging in Crooswijk en wordt ook gebruik gemaakt van weekblad De Ster en haar online nieuwsbrief.

Buiten Kralingen-Crooswijk worden stedelijke media benaderd en uitgenodigd, zoals AD/Rotterdams Dagblad, De Havenloods, Stadskrant, RTV Rijnmond, Open Rotterdam en De Oud Rotterdammer.

In de periode voor de onthulling en presentatie worden flyers en posters verspreid om wijkbewoners en andere geïnteresseerden te informeren.

Bronnen

Literatuur:

Onderwater, Hans; *En toen was het stil... De luchtoorlog boven Rotterdam en IJsselmonde 1940-1945* (Baarn 1981)

Soeters, Hans; *Crooswijk zoals 't was. De geschiedenis van een Rotterdamse volksbuurt*. (Uitgave Rotterdams Nieuwsblad, jaren tachtig)

Internet:

<http://www.stichtingbergingstirlingw7630.nl/>

https://www.facebook.com/permalink.php?id=499598376840917&story_fbid=654428141357939

<http://stirlingproject.co.uk/>